

Dosya Analiz / 28

BALKAN GÖÇLERİ

Geçen hafta, TBMM Başkanı Mustafa Şentop'un himayelerinde ve onursal başkanlığında, Uluslararası Balkan Üniversitesi ev sahipliğinde Üsküp'de 5. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu gerçekleştirildi.

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Kudret BÜLBÜL'ün konuyla ilgili değerlendirmesini sunuyoruz...

13 Ülkeden 617 akademisyenin katıldığı sempozyumda ben de davetli konuşmacı olarak gençlik üzerine bir konuşma yaptım. Sempozyumda Harvard gibi ABD'nin önde gelen üniversitelerinden Türk araştırmacılarla tanışma ve onlarla YÖK ve Üniversite sistemimiz hakkında verimli uzun istişarelerde bulunma fırsatım da oldu.

Bu haftaki programda, balkan göçleri üzerinde durmak istiyorum. Çünkü Balkanlara her gidişte hüzünlü bir şekilde bu konu gündeme gelir. Osmanlı'nın son döneminden günümüze kadar uzanan bu hazin hikaye Balkanlara giden her ziyaretçinin mutlaka yadına düşer.

Balkan göçlerinin kısa tarihi ya da soykırımın gerçek adı..

Kaynaklar 18. Yüzyıldan başlayarak milyonlarca Müslümanın ve Türkün balkanlarda soykırıma uğradığını, öldürüldüğünü, yerlerinden sürüldüğünü ortaya koyar. Osmanlı Devleti geri çekilirken ve daha sonra dağılırken balkan coğrafyasındaki Müslümanlar ve Türkler çok daha acı bir akıbetle karşı karşıya kalmışlardır.

Soykırım ifadesi ilk kez, 2. Dünya savaşı öncesinde Almanya'nın Yahudilere karşı uyguladığı zulümler, toplu katliamlar ve işkenceler için kullanılmıştır. Balkanlarda bizim insanımızın karşılaştığı mezalim sayı olarak da

acı olarak da Almanya'daki zulümlerle karşılaştırılmayacak kadar fazladır. Ama bırakalım dünyayı, bu mezalimin, soykırımın boyutunu Türkiye'de bile çok az insan bilmektedir.

Balkanlarda 17. Yüzyıldan beri yaşananları, 19. Ve 20. Yüzyıldaki acıyı, çileyi, göçleri yaşayanların çocuklarına, gelecek nesillere ve dünyaya anlatacak oscarlık bir film bile yapılabilmiş değil. Belli ki Milletimizin tarzı, yaşadıkları acılar karşısında dünyayı ineltmek, sürekli bu acılardan nemalanmak değil. Acı ne kadar büyük olursa olsun yüreğine gömerek yoluna devam etmek. Ama Milletimiz, kapsamlı bir film ya da belgesele dönüştürülemede de, bu açığı çoğu kez olduğu gibi derin hafızası, engin gönüllüğü ile kapatıyor. Yaktığı ağıtlarla, bestelediği anonim Türküler ve marşlarla en etkili Oscar filminden daha etkili bir biçimde, acıyı, nefret üretmeden, gelecek nesillere aktarıyor. Hangi film yüreklerimizi bam telinden yakalayarak her zerremizi titreten Çanakkale, Yemen Türküsü, Plevne marşı kadar etkili olabilirdi ki..

Siyasal amaçlarla, yerinden zorla göç ettirme tarihte kalmış bir olgu değil maalesef. Bugün de Türkleri ve Müslümanları ilgilendiren pek çok coğrafyada benzer durumları yaşıyoruz. Daha dün Bulgar Türklerinin, bugün Kırım, Karabağ ve Uygur Türklerinin karşılaştığı sorunlar, Myanmar, Suriye ve tabii ki Filistin Müslümanlarının karşılaştığı sorunlar Balkan Türklerinin karşılaştığı sorunlardan çok farklı değil.

Boşalan Balkanlar...

Balkanlara her gidişte, sohbetlerin önemli bir konusu Türkiye'ye yapılan göçlerdir. Osmanlı döneminde başlayan göçler sadece o dönemde kalmış değil. Cumhuriyet döneminde de devam etmiş. Hatta bugün de farklı şekillerde devam ediyor. Balkanlardaki Türk varlığı her geçen gün azalıyor.

Türkiye Balkan Türklerinin de, Müslümanlarının da umudu, rüyası, geleceği adeta. Çünkü bir yerde azınlık olmak pek çok zorluğu beraberinde getiriyor. Azınlık olarak yaşamaya devam ederken dışardan güçlü bir desteğe ihtiyaç duyuluyor. Bu desteğin çoğu kez maddi olması gerekmiyor. Kendisi ile TRT Türkiye'nin Sesi Radyosu'ndaki "Çeşmi Cihan" programım için söyleşi yaptığım, Kuzey Makedonya Anayasa Mahkemesi Üyesi Salih Murat'ın şu sözleri bu durumu çok güzel özetliyor: "Biz Türkiye'den bir şey istemiyoruz. Türkiye güçlü bir şekilde yoluna devam ettiği sürece bize gölgesi yeter"

Özellikle Balkan Türkleri bir şekilde Türkiye ile bir bağlantılarının olmasını istiyorlar. Çocuklarının bir kısmı geleceklerini Türkiye'de arıyorlar. Ama meseleye stratejik bakabilen Balkan Türkleri, Balkanların gittikçe boşalmasından, boşaltılmasından fazlası ile rahatsızlar. Çünkü Balkanlardan Türkiye'ye ya da başka bir ülkeye her göç, kendilerini ve geleceklerini daha fazla yalnızlığa ve belirsizliğe itiyor. Geçmişte sıklıkla görüldüğü gibi, 2 milyonluk bir Balkan ülkesinden beş yüz bin kişinin Türkiye'ye göç etmesi, Türkiye nüfusu açısından fazla bir anlam ifade etmiyor. Ama bu oran, gelinen ülke nüfusunun %25'ini oluşturduğundan, orada geride

kalan insanımızı yapayalnız bırakıyor. Bunu çok net gördükleri için, çok zor olsa da, geçmişte Balkan Türkleri yerlerinde tutulabilseydi, bugün Balkanların çehresinin tamamen farklı olacağına sıklıkla vurgu yapıyorlar.

Doğru Politika: Yerinde Güçlendirmek..

Geçmiş geri getiremeyiz. Geçmişte de kalamayız. Ama geçmişten hareketle bugüne dair dersler çıkarabiliriz. Bugün Balkan göçmenlerinin, muhacirlerinin, geldikleri topraklarda atalarının anılarını, eserlerini, bıraktıklarını çok daha diri tutmalarına acil ihtiyaç var. Balkanlardaki mirasımızı canlı tutma görevi sadece TİKA ve YTB gibi kamu kurumlarının ya da Yunus Emre ve Maarif vakfı gibi kamu kaynaklı vakıflarımızın çabalarına bırakılmamalı. Balkanlarda yaşayan Türk ve Müslümanlar, atalarının mirasçısı olarak, Balkan göçmenlerinin geri dönüp kendilerine daha fazla selam vermelerini, daha fazla dertleriyle dertlenmelerini bekliyor. Balkan göçmenleri, aynı zamanda eski gayri Müslim komşularıyla da, geçmişin acılarını bir tarafa bırakarak daha fazla çok yönlü ilişkiler geliştirebilirler. Rusya'nın ve AB ülkelerinin Balkanlara çok yönlü ilgi duyduğu bir ortamda, Türkiye'de yaşayan Balkan göçmenlerinin kuracağı ilişki eski komşuları için yeni bir alternatif de olacaktır. Türkiye'deki Balkan kökenliler, sadece Türkiye ile balkan ülkeleri arasında değil, Balkan ülkelerinin dünya ile ilişkilerinde de birer köprü olabilirler.

Tabii göç deyince bunun birçok başlığı var. Başta Avrupa olmak üzere ekonomik amaçlı Batı'ya göç edenler, bunların geri dönmesi, Kırım, Kafkaslar, Ahıskalılar, Uygurlar başta olmak üzere Türk kökenli azınlıkların, karşılaştıkları zorluklar nedeniyle Türkiye'ye göç etme çabaları... Hepsi ayrı ve birbirinden bağımsız konular. Yurt dışındaki Türk kökenli topluluklara yönelik nasıl bir göç stratejisi izlememiz gerektiğine bir başka bölümde değinelim.

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Kudret BÜLBÜL'ün Balkan göçleriyle ilgili değerlendirmesini sunduk...

SÖZCÜK SAYISI: 827